

Sygn. akt III A Ua 1462/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2012r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jacek Witkowski /spr./

Sędziowie: SSA Elżbieta Kunecka

SSA Jarosław Błaszczak

Protokolant Magdalena Krucka

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2012r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku D. H.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o ubezpieczenie społeczne

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Legnicy

z dnia 20 lipca 2011r., sygn. akt V U 690/11

u c h y l a zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 lipca 2011r. sygn. akt VU 690/11 Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 20 maja 2011r. w ten sposób, że ustalił, iż D. H. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu od 1 marca 2011r. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozstrzygnięcie Sąd wydał w oparciu o następująco ustalonym stanie faktycznym sprawy:

D. H. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą Salon (...) z siedzibą w C.. Z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej w okresach od 7 maja 2007r. do 30 listopada 2007r. oraz od 19 lipca 2010r. do 28 lutego 2011r. podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

W dniu 1 marca 2011r. wnioskodawczynie zawarła umowę o pracę na czas nieokreślony z pracodawcą G. M. – (...), ICO:(...), reprezentowanym przez G. M. (właściciela).

W umowie określono rodzaj pracy wnioskodawczynie jako - organizator nauki języka angielskiego w biznesie. Jako miejsce pracy wskazano Republikę Słowacką. Czas pracy obowiązujący u pracodawcy wynosi 40 godz. tygodniowo.

W dniu 1 marca 2011r D. H. wyrejestrowała się z ubezpieczeń społecznych w Polsce.

W piśmie z dnia 20 kwietnia 2011r. wnioskodawczynie poinformowała ZUS o podjęciu zatrudnienia na terenie Słowacji i w związku z powyższym zwróciła się do organu rentowego z wnioskiem o ustalenie właściwego ustawodawstwa. Do wniosku dołączyła kserokopię zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej z dnia 05 lipca 2010r. oraz kserokopię umowy o pracę w języku słowackim z dnia 01 marca 2011r.

W odpowiedzi na wniosek, ZUS w piśmie z dnia 27 kwietnia 2011r. wezwał wnioskodawczynie do przedłożenia wszelkiej dokumentacji dotyczącej zatrudnienia i wykonywania pracy w firmie (...) - (...) w Słowacji.

W piśmie z dnia 12 maja 2011r., ZUS wysłał do wnioskodawczynie zawiadomienie o prawie do wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań. Wnioskodawczynie nie stawiła się do Oddziału ZUS w wyznaczonym terminie.

Wobec powyższego, organ rentowy decyzją z dnia 20 maja 2011 r. znak: 190000/ 401/170- 3/2011/WUS-E Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. stwierdził, że wnioskodawczynie D. H. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu. W uzasadnieniu wskazał m.in., że samo zawarcie umowy o pracę z G. M. - (...) z siedzibą (...), Słowacja nie przesądza, że zatrudnienie D. H. jest prawdziwe. Zdaniem ZUS, wnioskodawczynie powinna uwiarygodnić faktyczne wykonywanie umowy o pracę z dnia 01 marca 2011r., opisać charakter pracy, przedstawić dokładny adres wykonywania pracy za granicą oraz inne dowody pobytu i pracy na terenie Słowacji.

Wobec tak ustalonego stanu faktycznego sprawy Sąd orzekł, że odwołanie wnioskodawczynie zasługuje na uwzględnienie.

W uzasadnieniu wyroku Sąd powołał treść art. 13, Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE nr L 166/1 z dnia 30 kwietnia 2004r.) oraz art. 16 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/ 2009r z dnia 16 września 2009r. dotyczącego wykonywania Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, które regulują zasady podlegania ubezpieczeniu społecznemu osób, które wykonują pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich.

Sąd stwierdził, że D. H. podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje pracę najemną taka konkluzja wypływa wprost z literalnego brzmienia art. 13 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Sąd wyjaśnił, że przepis ten wymienia dwa warunki od których uzależnione jest przyporządkowanie osoby do ubezpieczenia społecznego określonego państwa członkowskiego tj: po pierwsze warunek prowadzenia działalności na własny rachunek na terenie jednego z Państw Członkowskich i po drugie warunek wykonywania pracy najemnej na terenie innego Państwa Członkowskiego.

Sąd ocenił, że wnioskodawczynie wykazała, iż wykonuje pracę najemną w Republice Słowackiej. Ubezpieczona uczyniła także zadość obowiązkowi wynikającemu z treści art. 16 ust a 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/ 2009r z dnia 16 września 2009r. dotyczącego wykonywania Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Przedstawiła bowiem organowi rentowemu kserokopię umowy o pracę, z której wynika, że w dniu 01 marca 2011r. zawarła umowę o pracę na czas nieokreślony z pracodawcą G. M. - (...).

Jednocześnie Sąd zwrócił uwagę na fakt, że zgodnie z art. 5 ust 2 regulacji dotyczącej współpracy i wymiany danych między władzami i instytucjami państw członkowskich określonej w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z dnia 16 września 2009r. nr 987/2009 dotyczące wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE L z dnia 30 października 2009 r.). w razie wątpliwości co do ważności dokumentu lub dokładności przedstawienia okoliczności, na których opierają się informacje zawarte w tym dokumencie, instytucja państwa członkowskiego, która otrzymuje dokument, zwraca się do instytucji, która ten dokument wydała o niezbędne wyjaśnienia oraz, w stosownych przypadkach, o wycofanie tego dokumentu. Instytucja wydająca dokument ponownie rozpatruje podstawy jego wystawienia. Zaś ust. 3 art. 5 ww. Rozporządzenia wskazuje, iż w razie pojawienia się wątpliwości w odniesieniu do informacji przedstawionych przez zainteresowanych, do ważności dokumentu lub dowodów potwierdzających lub do dokładności przedstawienia okoliczności, na których opierają się zawarte w nim informacje, instytucja miejsca pobytu lub zamieszkania przystępuje, w zakresie, w jakim jest to możliwe, na wniosek instytucji właściwej, do niezbędnej weryfikacji tych informacji lub dokumentów.

Skoro więc organ rentowy nie podjął w tym zakresie żadnych czynności i nie kwestionował przedstawionych przez odwołującą się dokumentów dotyczących podjęcia zatrudnienia w ramach umowy o pracę ze słowackim pracodawcą i uznał tym samym prawdziwość zawartych w umowie o pracę danych - nie może skutecznie podważać wartości takiej umowy.

Stąd postępowanie przed sądem w zakresie prawdziwości tego zatrudnienia, bez wyczerpania wskazanej procedury nie może się toczyć, decyzję ZUS w tym zakresie podlegania wnioskodawczyni ubezpieczeniom społecznym należałoby uznać za przedwczesną.

Sąd I instancji nie podzielił stanowiska organu rentowego, (nawet gdyby uznać, iż dochowanie procedury zawartej w Rozporządzeniu RE 987/2009 nie obowiązywało organu rentowego), zawartego w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji oraz odpowiedzi na odwołanie (iż zawarcie przez odwołującą się wskazanej umowy o pracę nie przesądza, że jej zatrudnienie jest prawdziwe i powinna uwiarygodnić faktyczne wykonywanie pracy, opisać charakter pracy, przedstawić dokładny adres wykonywania pracy za granicą oraz inne dowody pobytu i pracy na terenie Słowacji).

Ubezpieczona przedstawiła pisemną umowę o pracę, czyli dowód złożenia odpowiednich oświadczeń woli (zawarcia umowy o pracę). Jeżeli zatem organ rentowy zarzucał wskazanej umowie pozornosc, to do niego należało wykazanie, że oświadczenia woli wynikające z jego dokumentu były fikcyjne.

Wobec tak poczynionych ustaleń Sąd stwierdził, że wnioskodawczyni spełniła warunki z art. 13 ust. 3 powołanego Rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego i zmienił zaskarżoną decyzję ustalając, że wnioskodawczyni - nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu od 01 marca 2011r., albowiem podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje pracę najemną, tj. Republiki Słowackiej, z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Z wyrokiem nie zgodził się organ rentowy zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu:

- naruszenie prawa materialnego przez jego błędna wykładnię, a w szczególności art. 83 ust 1 w zw. z art. 68 ust 1 pkt 1 a, art. 6 ust 1 pkt 5 oraz art. 13 pkt 4 i art. 38 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 z późn. zm.) poprzez uznanie, że wnioskodawczyni z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej na terenie kraju nie podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu od 1 marca 2011 r.

- naruszenie art. 233 kpc poprzez dowolną ocenę zgromadzonych w sprawie dowodów, w szczególności poprzez ustalenie, wyłącznie na podstawie kserokopii umowy o pracę i bez przeprowadzenia żadnych innych dowodów, że wnioskodawczyni wykonywała pracę na terenie Republiki Słowackiej.

Wobec tak przedstawionych zarzutów strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku, oddalenie odwołania i zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych, względnie z ostrożności procesowej o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja organu rentowego jest zasadna.

Na wstępie podkreślić należy, że od wejścia polski do Unii Europejskiej (1 maja 2004r.) osoba będąca równocześnie pracownikiem najemnym na terytorium jednego z Państw członkowskich oraz prowadząca działalność na własny rachunek w Polsce, nie podlega ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia w Polsce pozarolniczej działalności gospodarczej na podstawie art. 6 ust 1 pkt 5 i art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Zasada ta wynika wprost z treści art. 13 ust 2 lit. a i art. 14 c rozporządzenia Rady (EWG) Nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz. Urz. UE.L z dnia 5 lipca 1971 Nr 149, poz; DZ. Urz. UE – sp. 05-1-35), zgodnie z którym pracownik zatrudniony na terytorium państwa członkowskiego, zaś osoba będąca równocześnie pracownikiem najemnym na terytorium państwa i prowadząca działalność na własny rachunek na terytorium innego państwa i prowadząca działalność na własny rachunek na terytorium innego państwa polega ustawodawstwu państwa członkowskiego, na obszarze którego wykonuje pracę za wynagrodzeniem .

Powyższa regulacja wymaga zatem, by przy badaniu stanu faktycznego sprawy, dokonane zostały ustalenia, mające na celu wyjaśnienie, czy wykonywana przez ubezpieczoną praca na terenie Słowacji (na podstawie umowy o pracę) była rzeczywistą i efektywną działalnością zarobkową, jak również jednoczesne wykluczenie, iż działalność ta nie miała charakteru działalności pomocniczej lub marginalnej. Sąd Okręgowy takich ustaleń nie poczynił.

Sąd skupił się jedynie na spornej między stronami kwestii dotyczącej weryfikacji przedłożonej przez wnioskodawczynię umowy o pracę. Powołując się na treść art. 5 ust 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z dnia 16 września 2009r. nr 987/2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE L z dnia 30 października 2009 r.). Sąd uznał, iż kserokopia umowy o pracę i twierdzenia samej wnioskodawczyni stanowią istotny i wystarczający dowód sprawy, a ciężar wyprowadzenia ewentualnego przeciwdowodu co do wiarygodności umowy, spoczywa na organie rentowym.

Wskazać należy, iż jakkolwiek zasada kontradiktoryjności znajduje zastosowanie w niniejszym postępowaniu, to przeprowadzenie dalszych ustaleń, nie tylko w zakresie wiarygodności umowy ale również, co do charakteru pracy wnioskodawczyni świadczonej na terenie Słowacji jest konieczne dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy. Istotnym bowiem jest czy świadczona przez wnioskodawczynię praca była wykonywana, w sposób rzeczywisty i efektywny, a więc czy miała ona charakter pracy zarobkowej stanowiącej istotne źródło dochodu wnioskodawczyni, czy też miała charakter pomocniczy, marginalny.

Dopiero po dokonaniu powyższych ustaleń Sąd I instancji, mając na uwadze treść wyżej powołanych przepisów, wyda rozstrzygnięcie w zakresie stwierdzenia prawidłowości bądź też nieprawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego z dnia 20 maja 2011r.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, iż zaskarżone orzeczenie zostało wydane przedwcześnie, albowiem nie obejmuje w pełni stanu faktycznego sprawy.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na mocy art. 386 § 4 kpc. orzekł jak w sentencji.

K.S.